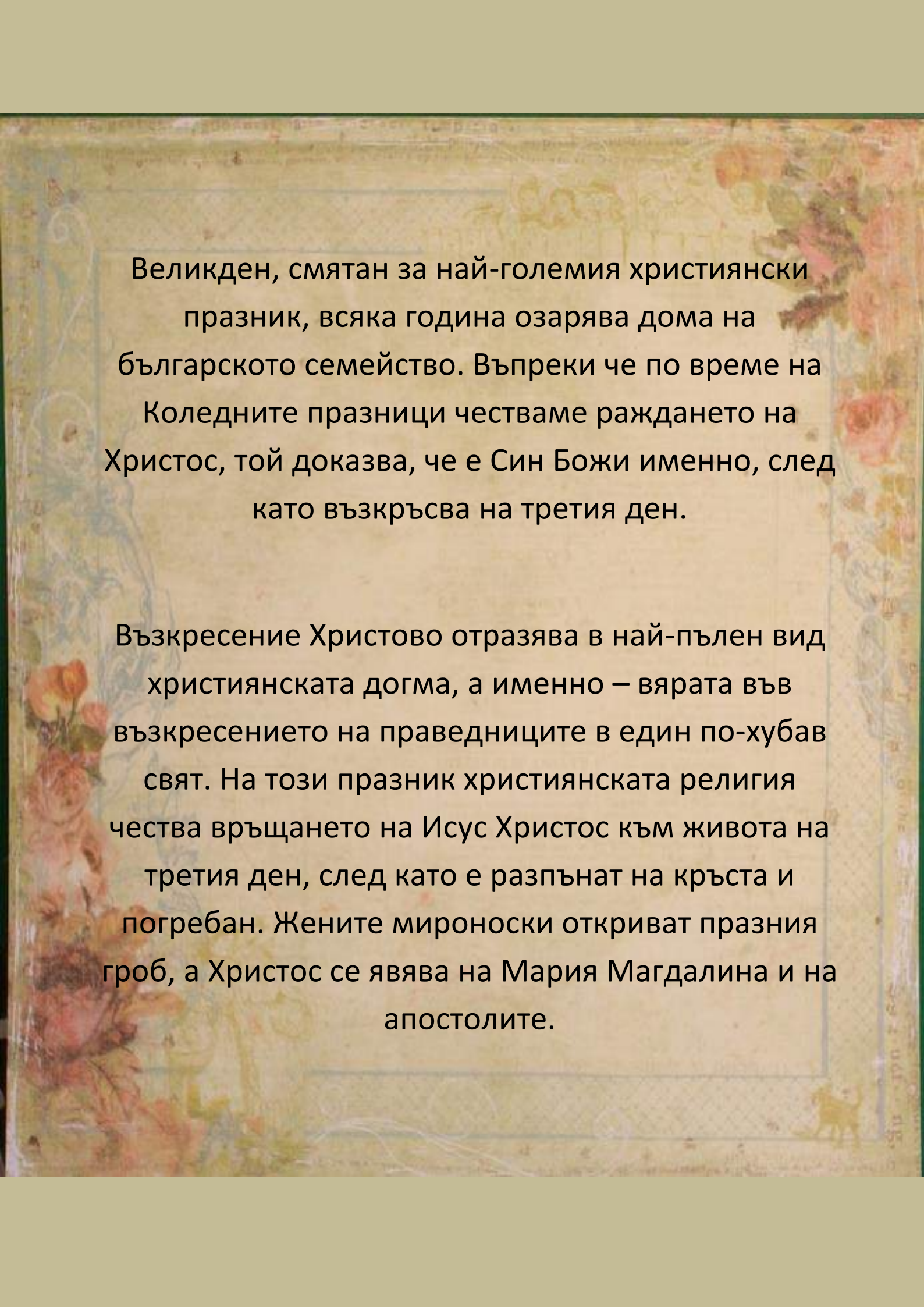

***Великден
история и
традиции***

Изготвил 8,,б“кл

Великден, смятан за най-големия християнски празник, всяка година озарява дома на българското семейство. Въпреки че по време на Коледните празници чествуваме раждането на Христос, той доказва, че е Син Божи именно, след като възкръсва на третия ден.

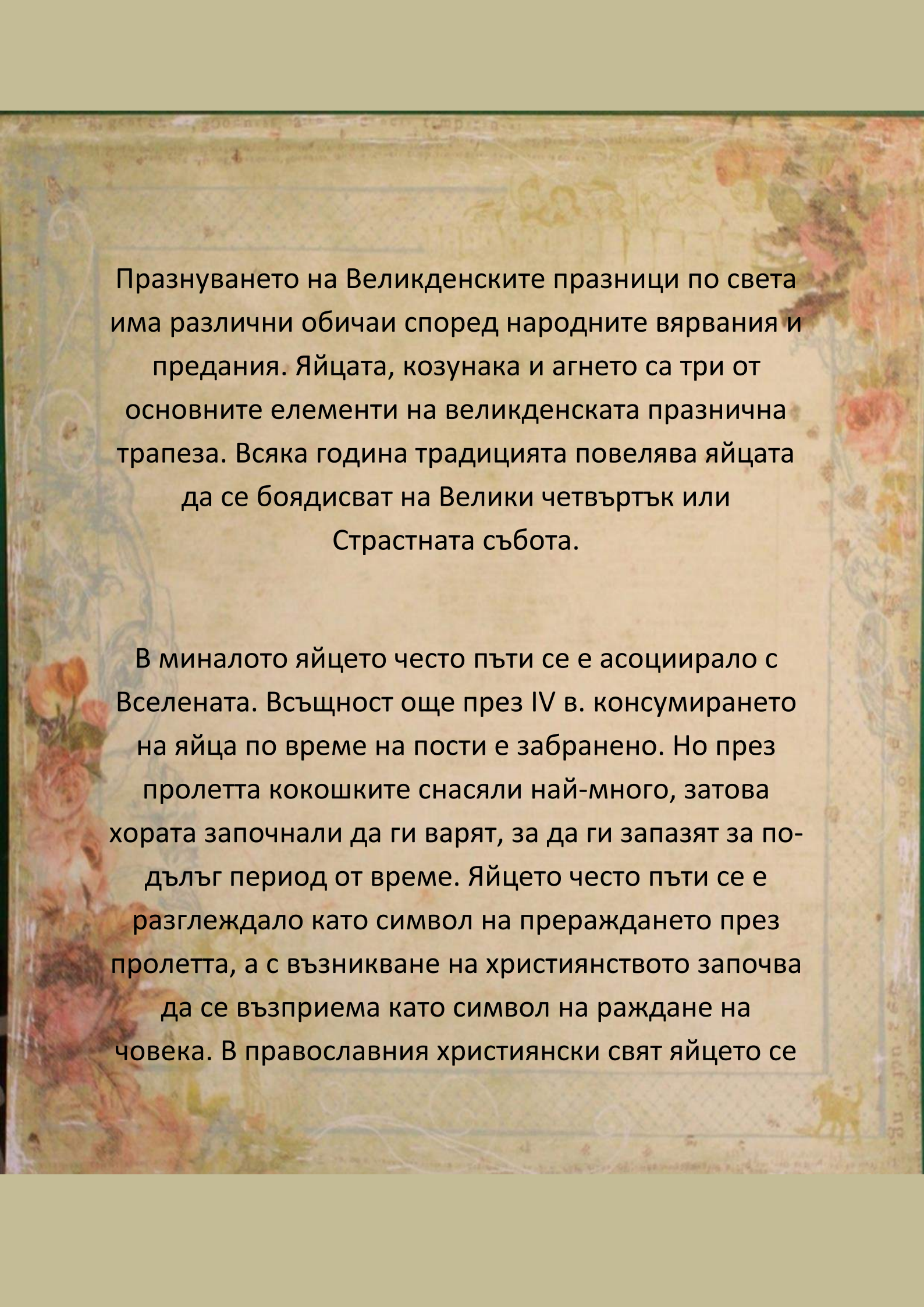
Възкресение Христово отразява в най-пълен вид християнската догма, а именно – вярата във възкресението на праведниците в един по-хубав свят. На този празник християнската религия чества връщането на Исус Христос към живота на третия ден, след като е разпънат на кръста и погребан. Жените мироноски откриват празния гроб, а Христос се явява на Мария Магдалина и на апостолите.

Интересното е, че събитията на Великден се случват около еврейския празник Пасха. Пасхата също е свързана с лунния календар и подобно на Великден всяка година променя датата си, но има правило, според което той не може да се празнува заедно с еврейския празник, а в неделните дни около него. Принципът на определяне води началото си от Първия вселенски събор през 325 година и се приема, че се празнува от всички християни неделята след първото пълнолуние на пролетното равноденствие. Разминаването в датите, на които католици и православни честват празника пък идва от това, че първите следват Григорианския календар, а вторите – Юлианския.

Първата българска великденска картичка датира от 1899 година и е по-скоро честитка с великденски сюжет, като първоначално се предпочитат най-вече немските картички. Вариантите са два – или да се поръча тираж на немски производител, който вместо на немски отпечата на български поздравителния текст, или български производител сам преценява къде на чужда картичка може да допълни български текст.

Празнуването на Великденските празници по света има различни обичаи според народните вярвания и предания. Яйцата, козунака и агнето са три от основните елементи на великденската празнична трапеза. Всяка година традицията повелява яйцата да се боядисват на Велики четвъртък или Страстната събота.

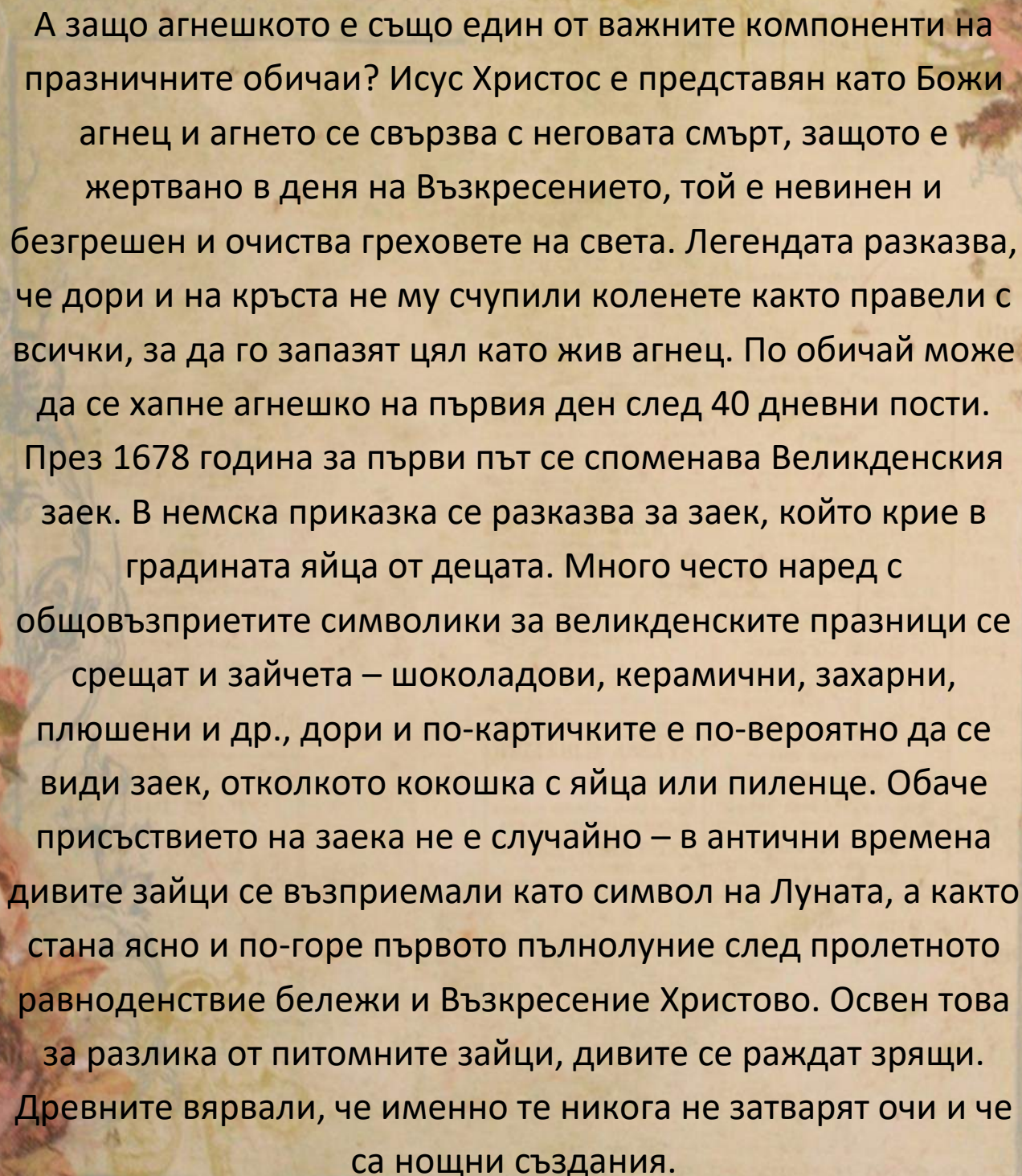
В миналото яйцето често пъти се е асоциирало с Вселената. Всъщност още през IV в. консумирането на яйца по време на пости е забранено. Но през пролетта кокошките снасяли най-много, затова хората започнали да ги варят, за да ги запазят за по-дълъг период от време. Яйцето често пъти се е разглеждало като символ на прераждането през пролетта, а с възникване на християнството започва да се възприема като символ на раждане на човека. В православния християнски свят яйцето се

Броят на яйцата се определя спрямо броя на членовете на семейството, а в селата – от броя на кокошките носачки. Боядисването им е ставало рано сутрин на Велики четвъртък от най-старата жена в семейството. Парашките, както наричали писаните яйца, не са били предназначени за ядене, а само се подарявали. Най-голяма сила имало първото снесено яйце, а първите червени яйца хората слагали в сито, постлано с нова кърпа, за да може слънцето да ги види и да се усмихне. Вярвало се, че тези яйца имали силата да предпазват и да лекуват. Червените яйца имат и друга символика – когато имаме гост на Великден, старите хора казват, че трябва да му се подари червено яйце, за да може богатството никога да не напуска дома. Първото яйце освен под иконостаса се е слагало също така и в сандъка с моминския чеиз или се е заравяло в средата на нивата, за да пази от градушка. Яйцата се ядат до Спасовден, или цели 40 дни – ето защо при приготвяне на яйцата за „вапване“ стопанката трябва да има това в предвид.

В миналото на българската трапеза се е месел традиционният обреден хляб. Първият козунак за Великден е омесен от френски хлебар през XVII век, но на родна земя той навлиза сравнително късно – едва през 20-те години на миналия век. Традицията на сладкия хляб се появява първо в градовете, измествайки традиционния (като колак, пармак,

Козунакът дори се е предлагал в по-изисканите софийски кафенета, където е можело да се поръча виенско кафе с резен козунак. Първото споменаване на думата козунак е в речника на Александър Дювернуа „Словарь болгарского языка по памятникам народной словесности и произведениям новейшей печати“, издадена в Москва през 1889 година и за синоним се сочи традиционният празничен кравай.

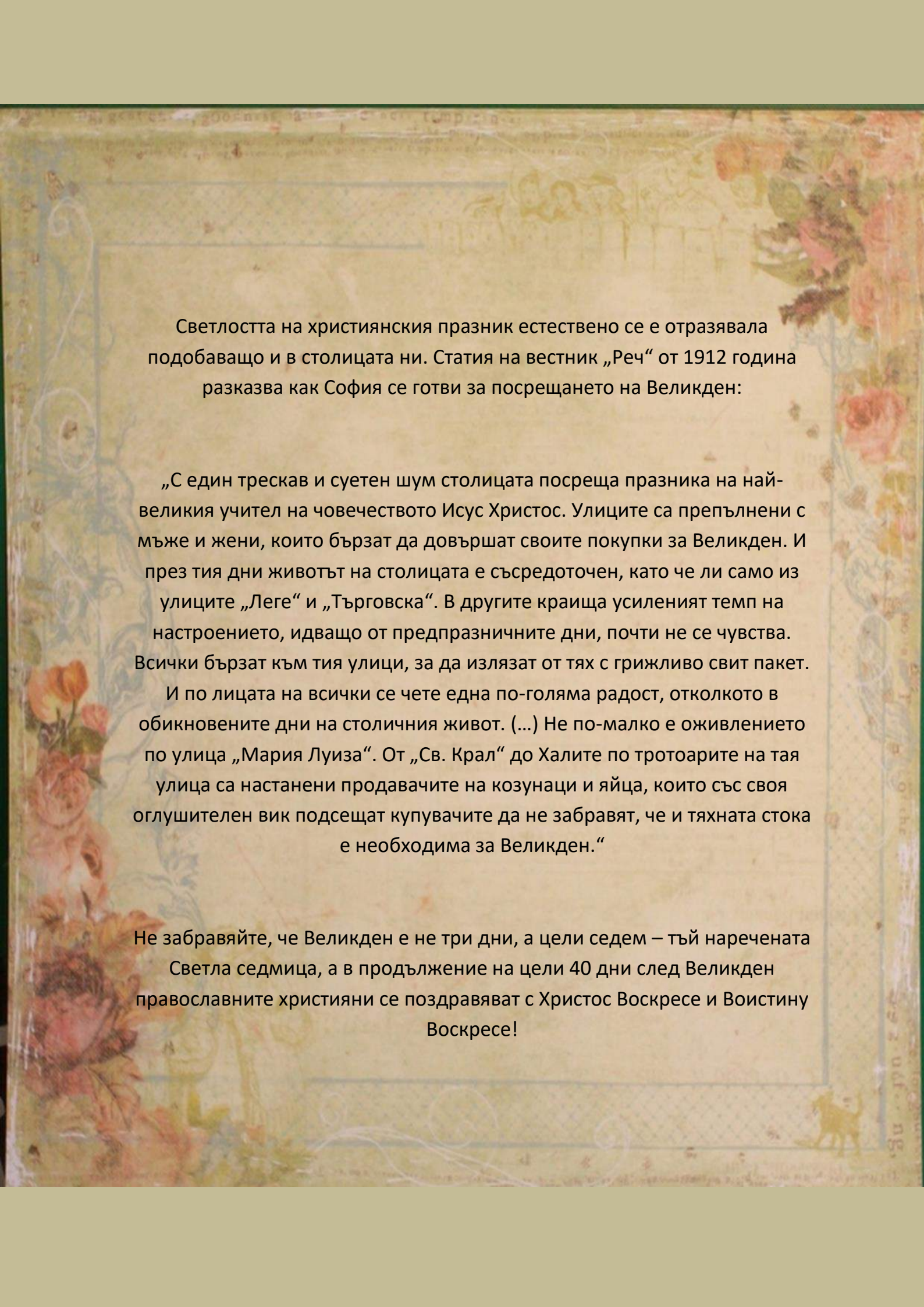

А защо агнешкото е също един от важните компоненти на празничните обичаи? Исус Христос е представян като Божи агнец и агнето се свързва с неговата смърт, защото е жертвано в деня на Възкресението, той е невинен и безгрешен и очиства греховете на света. Легендата разказва, че дори и на кръста не му счупили коленете както правели с всички, за да го запазят цял като жив агнец. По обичай може да се хапне агнешко на първия ден след 40 дневни пости. През 1678 година за първи път се споменава Великденския заек. В немска приказка се разказва за заек, който крие в градината яйца от децата. Много често наред с общовъзприетите символики за великденските празници се срещат и зайчета – шоколадови, керамични, захарни, плюшени и др., дори и по-картичките е по-вероятно да се види заек, отколкото кокошка с яйца или пиленце. Обаче присъствието на заека не е случайно – в антични времена дивите зайци се възприемали като символ на Луната, а както стана ясно и по-горе първото пълнолуние след пролетното равноденствие бележи и Възкресение Христово. Освен това за разлика от питомните зайци, дивите се раждат зрящи. Древните вярвали, че именно те никога не затварят очи и че са нощни създания.

Модерните времена, в които днес живеем, са много различни, но все пак традиционните елементи от миналото са се запазили в голяма степен – яйцата да се боядисват в четвъртък или събота, на трапезата да има козунак и агнешко, да се ходи на църква, хората да се пременят в нови дрехи, да не се работи по великденските празници. В миналото през цялата Страстна седмица не се е вършела селскостопанска работа, не се е впрягъл добитък, не се е яздел кон, особено на Разпети петък – тогава постът е най-строг. Старите вярвали, че ако се работи тогава ще има гръмотевици и град.

Светлостта на християнския празник естествено се е отразявала подобаващо и в столицата ни. Статия на вестник „Реч“ от 1912 година разказва как София се готви за посрещането на Великден:

„С един трескав и суетен шум столицата посреща празника на най-великия учител на човечеството Исус Христос. Улиците са препълнени с мъже и жени, които бързат да довършат своите покупки за Великден. И през тия дни животът на столицата е съсредоточен, като че ли само из улиците „Лега“ и „Търговска“. В другите краища усиленият темп на настроението, идващо от предпразничните дни, почти не се чувства. Всички бързат към тия улици, за да излязат от тях с грижливо свит пакет.

И по лицата на всички се чете една по-голяма радост, отколкото в обикновените дни на столичния живот. (...) Не по-малко е оживлението по улица „Мария Луиза“. От „Св. Крал“ до Халите по тротоарите на тая улица са настанени продавачите на козунаци и яйца, които със своя оглушителен вик подсецат купувачите да не забравят, че и тяхната стока е необходима за Великден.“

Не забравяйте, че Великден е не три дни, а цели седем – тъй наречената Светла седмица, а в продължение на цели 40 дни след Великден православните християни се поздравяват с Христос Воскресе и Воистину Воскресе!

Хрустовое
Воскресение

